

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon:
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

**REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.**
Strada Zrinyi N-rul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

Politică de catastrofe.

Arad, 30 Mai.

Pacea europeană se pare a fi asigurată iar pe câțeva vreme. Întâlnirea celor trei domnitori la Berlin, cu prilejul căsătoriei principesei Victoria Luisa, a deșteptat în toate cercurile acest sentiment. A trecut norul greu al unei furtuni primejdioase și noi intrăm iar în cadrul strâmt al micilor noastre frământări. În special politica din Viena își vede iar drumul ei de până acum — după nas. Simțim mai ales noi Românii această admirabilă politică vieneză. Câtă vreme amenința un război, am fost tratați cu o oarecare bunăvoință și blândețe. A fost un moment când însuși guvernul unguresc a fost mobilizat să ne „împăciuiască”. Cât ce a trecut însă această amenințare, cu prima creață ștearsă de pe frunte, am fost lăsați iar în vechea ogașe. Popii noștri intră iar la temniță, solgăbirăii se răfoiesc iar după obiceiul tipic, vânând țărani cu tricolor, procurorii își fac iar de cap cu procesele de presă, fondurile grănițerești ni se fură. Mă rog, toate-toate, ca pe vremurile bune de mai acum un an și ceva. A trecut primejdia, noi putem fi sloboziți iar drept mâncare de dulce nebunilor — se zice la Viena.

Ei bine, socotim că a trecut vremea când ni se mai puteau împăenjeni ochii cu vorbe și aparențe. Constatăm că această politică vieneză este o simplă politică de catastrofe, politica slabilor, a bătrânilor neputincioși, cari își târăsc viața de azi pe mâne. Constatăm că la Viena nu este nici o tendință serioasă de a

se curma odată anarhia de până acum. La Viena și astăzi, după primejdie, bine înțeles, oamenii cred încă într'o viață a acestei monarhii, fără ca să se schimbe vechiul sistem imoral de asuprire națională. Constatarea aceasta a noastră e prețioasă din două puncte de vedere: pentru noi și pentru frații noștri din Regat. Pentru noi, întrucât lumea noastră de aici încolo își va da seama că adevărata noastră mântuire nu va putea veni decât tot din încordarea puterilor noastre. O nădejde în mila împărătească nu mai putem avea, după cum vedem, nici într'un caz cum a fost aceasta. Pentru frații noștri din Regat chestiunea se pune însă dintr'un punct de vedere pur politic. *Ei pot să privească în această nesocotire a noastră o umilire a lor, pentrucă, în sfârșit, nu numai de dragul nostru am fost noi bătuti pe umăr mai dăunâzi, ci mai ales de dragul celor patru sute de mii de soldați Români.* Și dacă după trecerea ceasului de criză noi suntem împroșcați fără nici o remușcare, împroșcați rămân și acei patru sute de mii. Politica noastră în urma acestei purtări trebuie să-și tragă și ultimele consecvențe. Noi, de astăzi înainte ne vom vedea aici acasă de treburile noastre, muncind fără să ne întoarcem ochii în altă parte decât asupra ogorului nostru, iar frații noștri din Regat vor ști să-și aranjeze lucrurile de așa, încât în împrejurări analoge să poată fi scutiți de astfel de experiențe, cari cad greu asupra prestigiului unei țări.

În monarhia noastră, ne-am dat totdeauna seama, singurul factor hotărâtor este Viena — și pentru ce nu am spune pe șleau? — Monarhul. M. Sa Francisc Iosif e un om bă-

trân și se vede că nu vrea să mai schimbe nimic din cele vechi. De când cu patruzeci și opt, de când cu frica ce i-a intrat atunci în suflet, de când cu aranjamentul repede, de mântuială, dela șasezeci și șapte, n'ar mai schimba o iotă din reglementele pe cari și-le-a impus. Probabil că orice tendință de regenerare ia în ochii M. Sale proporțiile unei noi răzmelite. Probabil. Psihologicește se explică o astfel de inchipuire. Nu înțelegem însă pentru ce împărtășesc această părere și elementele tinere din jurul bătrânului nostru împărat. Aceste elemente tinere au venit mai târziu pe lume și au simțit altfel decât M. Sa întreaga dezvoltare a monarhiei. Astăzi este o altă armată care străjuește tronul și altă putere reprezintă popoarele singuratice. Nu mergem mai departe de noi Românii. Oricine o vede că noi suntem astăzi alții decât cei dela patruzeci și opt — bieți țărani sfârșiți de iobăgie. Astăzi avem o altă conștiință națională și tehnica modernă ne dă altceva în mână decât lănci. Într'un caz de nevoie, pentru desăvârșirea unei libertăți cerută de sus, brațele noastre ar lovi greu în cumpănă.

Cum zicem, nu înțelegem acest lucru, — mai ales că suntem convinși că acum este clipa cea mai potrivită pentru o așezare definitivă a temeliei acestui imperiu. Astăzi după ce a intrat pentru câteva momente pacea în lume. Astăzi după atâtea experiențe triste în politica externă, cari toate fără excepție, au venit din pricina lipsei de coeziune ce stăpânește întreaga această alcătuire hodorogită care se cheamă Austro-Ungaria.

Ori se crede la Viena că numai Ungurii sunt în stare să susțină echilibrul imperiului?

La cei trei crini.

De Ian Néruda.

Cred că a fost nebunie. Pulsul îmi bătea neobișnuit de repede, și sângele-mi fierbea.

Era o noapte de vară caldă și întunecoasă.

Aerul sulfuros și mort al ultimelor zile s'a îngrămădit în fine în nori negri.

Cătră seară porni un vânt sălbatec, apoi începu a vui o furtună puternică, puvoaie de apă se vărsau asupra pământului, iar furtuna și ploaia ținu până târziu cătră miezul nopții.

Sedeam sub arcadele de lemn ale hanului „La cei trei crini” aproape de poarta dela Strahow. Un restaurant, vizitat pe atunci de un public mai numeros numai Dumineca, atunci când cadeții subofiterii își petreceau în sala cea mică la cântecul unui pian.

Azi era tocmai Duminecă. Sedeam sub arcade la o masă, singur, lângă fereastră. Tunetul puternic bubuia aproape lovitură după lovitură, ploaia ciocănea pe coperiș de-asupra mea, apa se prelingea la pământ în părăiașe răslete, și pianul ținea în salon înlăuntru pauze mici, pentru a începe din nou ca un clopot.

Câtva timp am privit prin fereastră deschisă la jocul perechilor ferice, apoi mă uitai iarăși afară în grădinița cuprinsă de întunec. Câte odată, când fugea pe cer un fulger deosebit de luminos, vedeam pe lângă zidul ce ocolea grădina și la capătul arcadelor grămezi de osăminte omenești. Fusese odată aici un țintirim

și în săptămâna trecută se făcuseră săpături pentru îndepărtarea acestor resturi.

Nu putui rămânea multă vreme la masă, ci mă ridicam din timp în timp, pentru a intra prin usa deschisă larg a salonului și a fi cât se poate de aproape de dansatori.

Aici îmi pironi atenția o fată frumoasă, cam de vre-o 18 ani. Avea statura sveltă, formele pline și calde, părul despletit și negru, fața ovală și netedă, ochiul strălucitor — cu un cuvânt o fată adorabilă!

Cu toate astea însă, mai înainte de toate m'au neliniștit ochii ei. Limpezi ca apa și tot atât plini de taină ca și adâncurile, atât de imposibil de-a fi satisfăcuți! Astfel de ochi te fac atent la următoarele cuvinte: „Mai curând se va sătura focul de lemne și mai curând se va sătura marea de ape, decât o femeie cu ochi frumoși de bărbați”.

Dansa aproape fără intrerupere. Cu toate astea știa însă prea bine, că-mi ațâțase atențiunea. Când sbura pe lângă usa unde stam eu, își oprea energic privirea asupra mea, iar când plutia mai departe prin salon, vedeam și simțeam, că ochiul ei mă urmărea la fiecare învârtitură. După cât băgasem de seamă, nu vorbea cu nici unul dintre dansatorii ei.

Apoi mai târziu veni iarăși în ușe. Cu toate că fata se afla în șirul cel din urmă, totuși ochii noștri se întâlniră într'o clipă.

Cadrilul trebuia să se sfârșească și figura a cincina era aproape pe gătate.

În momentul acela sbură în sală o altă fată, udă de ploae și abia răsufilând. Ea înaintă până la fata cu ochii frumoși. Muzicanții tocmai atacau figura a șasea. Noua venită pătrunse prin lanțul cel dintâi și sopți fetei cu ochii frumoși ceva în ureche. Aceasta își inclină capul făcând.

Figura a șasea ținu mai mult deoarece era aranjată de un cadet tânăr și elegant. Când se sfârși, fata cu ochii frumoși se uită încă odată la usa dinspre grădina, apoi ieși afară prin usa din față. Văzui cum își ridică fusta peste cap și dispăru îndată.

M'am reîntors apoi la locul meu singuratic. Furtuna începu din nou, intocmai ca și când nu s'ar fi deslănțuit mai înainte. Vântul țipa ca un glas proaspăt, și fulgerele se înălțau și se coborau. Ascultam iritat, dar mă gândeam la fata cu ochii minunați. Și așa nu putea fi vorba de o întoarcere acasă.

Să fi trecut cam un sfert de oră până mă întorsei în salon. Fata cu ochii frumoși era iarăși acolo, își orânduia hainele însătate de apă și își netezea părul umed. O prietenă mai înaintată în vârstă își făcu de lucru pe lângă ea.

„Pe vremea asta! Spune-mi — pentru ce ai fugit acasă?” — întreabă ea.

„M'a chemat sora mea”.

Pentru întâia dată i-am auzit glasul răsunător și moale ca mătasa.

S'a văzut ce au putut face compatrioții noștri beneficianți, în momentele cele mai grele al crizei recente. Au discreditat țara în fața lumii cu panamalele lor, s'au certat între ei jigănește, s'au jucat de-a parlamentul — ei „susținătorii.”

În orice caz noi nu vrem să împărțim sfaturi nimănui — mai ales că ele nu se primesc. Glasul nostru nu pătrunde în înaltele sfere de unde se diriguiește după vremuri soarta acestei monarhii, cum n'a pătruns nici odată. Spunem toate aceste numai pentru ale spune, pentru ale mai spune încă odată. Și la urma-urmelor dacă nu merge Mohamed la munte, nu va merge nici muntele la Mohamed. Va fi atât. Soartea neamului nostru nu este legată de nici o combinație politică de pe lume. Douăsprezece milioane de Români, având o situație geografică atât de favorabilă, o conștiință națională din ce în ce mai dezvoltată, o putere economică și culturală crescândă, vor ști totdeauna să-și găsească locul lor cvenit în lume, chiar și în vremurile cele mai furtunoase. Nu este însă așa cu infiripările vremelnice, susținute la suprafață numai de o așa numită cuminenție politică. Cine a crezut, că va îndrăzni cineva vr'odată să-și vâre mâna în stupul Balcanilor? Și, iacă, s'au găsit oamenii. Popoarele de țărani disprețuite, barbarii cari amuzau pe diplomați în orele lor de discuții la masa verde. Aceste infiripări vremelnice sunt viabile până când răspund unor necesități momentane. Cât ce a trecut momentul — a trecut și infiriparea. Efemeride — în fața vecinicii unui neam.

De aceea să ne întoarcem gândurile acasă. Să dăm Chezarului dările și ceea ce i se cade — numai ceea ce i se cade. Dragostea noastră, în orice caz, nu suntem siliți să i-o dăm, fiindcă de când lumea e lume, iubire cu palme, cu ghionturi, cu jandarmi și temniță, nu s'a pomenit.

Din parlamentul austriac. Continuându-se discuția la chestiunea bugetară, asupra situației politice externe a monarhiei au mai interplat următorii:

Hellinger (independist) regretă că parlamentul n'a jucat un rol cu greutate în actuala mare schimbare a situației balcanice, aduce acuze și presei din serviciul ministerului de externe.

„S'a întâmplat ceva acasă?”

„A murit măicuța!”

Mă cutremurai.

Fata cu ochii frumoși se întoarse și ieși afară. Ea se opri lângă mine, își tintui ochii asupra mea și îi simți mâna lângă mâna mea...

Mâna începu să-mi tremure...

Am prins-o de mână, era atât de moale.

Fără a spune un cuvânt am atras-o tot mai departe și mai departe pe sub arcade, fără a simți cea mai mică împotrivire.

Furtuna ajunsese punctul culminant. Vântul venea vâind în chip de vârtej, cerul și pământul se văietau, peste capetele noastre se rostogolea tunet după tunet, iar în jurul nostru răsăreau urlând morții din morminte.

O simți lipindu-se de mine, cum haina umezită mi-se lipea de pept, simteam trupul ei moale, suflarea ei caldă și plină de adiere — și mi se păru deodată ca și cum ar fi trebuit să-i beau din trup sufletul condamnat.

Tradus de: C. Aldulea.

Friedmann (membru al alianței naționale germane) condamnă politica agrarianilor austriaci. — **Cottart**, agrarian ceh, dorește să se stabilească relații bune cu aliații balcanici și să se lucreze pentru bunăstarea stărilor din monarhie. — **Dascinschi**, un iscusit conducător al mișcărilor rutenești, desvăluie parlamentului amarnicele stări ale Rutenilor, cari sufer foarte mult din cauza *actualei reforme electorale*; **Rutenii dau vot de neîncredere parlamentului au-**

striac, tot astfel vor face și la votarea micului plan financiar. Slovaenul **Rybar** își exprimă bucuria înfăptuindu-se unitatea Slovenilor în urma evenimentelor balcanice. — **Sesardici** declară că interesele monarhiei nu sunt amenințate din partea slavilor, dar pangermanismului i se pun piedeci; Croații sunt loiali față de dinastie.

S'au depus apoi pe biroul camerei mai multe proiecte de legi.

A treia și a patra ședință a Senatului român.

Discursul dlui Ion I. C. Brătianu. — Replica dlui Titu Maiorescu. — Explicările de ordin strategic ale dlui general Hârjeu. — Discursul dlui Take Ionescu. — Senatul a votat protocolul. — Declarația dlui I. Brătianu. — Votarea moțiunii.

București, 16 Mai v.

Ieri a continuat la Senat, în ședință secretă, discuția expozeului făcut de d. Titu Maiorescu, președintele consiliului și ministru de externe asupra rezolvirii diferendului româno-bulgar.

A vorbit d. Ion I. C. Brătianu, șeful liberal, în numele acestui partid.

Discursul dlui I. Brătianu.

Dsa a început prin a-și exprima regretul că n'a putut aplauda frumoasa și lungă expunere a dlui Titu Maiorescu, D. președinte al consiliului a vorbit cu talentu-i cunoscut, ca un om tânăr. Regret că nu-l pot imita în această din urmă privință și de aceea vă anunț dela început că la mijlocul cuvântărei mele voi cere o pauză. Dar dacă am admirat talentul dlui Maiorescu, nu pot spune același lucru despre rezultatul acțiunii guvernului.

Partidul liberal nu poate aplauda expunerea făcută de d. Maiorescu fiindcă nu putea aproba modul cum s'au apărat interesele țării în împrejurările prin cari au trecut.

Interesele României în Balcani.

Cari erau aceste interese. În anul 1903 când eram ministru de externe și când se vorbea de schimbarea statului-quo în Balcani am adresat o notă diplomatică marilor puteri, prin care fixam aceste interese. Erau două: 1. *Drepturile conaționalilor noștri în Macedonia*; 2. *Preponderanța noastră în mijlocul statelor balcanice prin menținerea statului-quo.*

Pentru apărarea acestor două interese, România avea datoria să participe în mod efectiv la procesul balcanic. Guvernul a crezut însă prudent să stea în rezervă, să ție seama de grija de a nu tulbura pacea Europei.

Pe noi grija aceasta nu trebuia să ne tulbure. Aveam o altă datorie în schimb. Aveam anume datoria să lucrăm pentru menținerea statului-quo. Spre a ajunge la acest rezultat *trebuia să recurgem la mijloace extreme.* De altminteri, într-o convorbire pe care am avut-o mai demult cu ministrul Angliei, i-am spus că atunci când s'ar încerca o schimbare în starea politică din Balcani, România va trebui să mobilizeze, căci nu era admis rezolvirea chestiunii balcanice fără participarea noastră.

Rectificarea frontierei.

Odată această chestiune a fost adusă pe tapet, interesele noastre ne dictau să luăm toate măsurile pentru ca rolul preponderent ce-l avem să fie menținut, după cum aceleași interese ne indicau să ne formăm o graniță strategică în fața unor vecini ce-ar putea deveni periculoși. Această graniță o înțelegeam prin linia *Turtucaia-Balcic*, deși linia ideală ar fi fost *Ruscuc-Varna.*

Punctul acesta de vedere al partidului liberal l'am păstrat continuu și deunăzi când un bărbat de stat a trecut pe la noi i-am făcut declarația că partidul meu nu înțelege altă rectificare decât în sensul de mai sus.

D. președinte al consiliului ne-a arătat pe larg demersurile făcute pentru rectificarea graniței și ne-a descris greutatea și piedecile ce a întâmpinat până ce a ajuns la soluția cunoscută. Eu cred, că toate aceste piedeci s'ar fi putut

înlătura printr-o atitudine mai energică grație căreia am fi obținut ceea ce ne era necesar.

Trebuia să mobilizăm.

Atunci când statele balcanice au intrat în război cu Turcia, toți priveau la atitudinea României și în Europa a fost o surprindere generală că nu mobilizăm. Noi n'am făcut însă nici un act de energie. Acest act de energie îl înțeleg printr-o mobilizare. Mobilizarea nu însemna războiul. A mobilizat și Rusia și Austro-Ungaria și cu toate acestea n'a fost război. Dacă mobilizăm fie în momentul declarării războiului balcanic, fie după luptele dela Kirkilisse sau Lüle-Burgas, fie chiar mai târziu am convingerea că cererile noastre drepte ar fi fost ascultate.

Guvernul însă s'a intimidat de unele amenințări și a esitat să facă actul care ar fi putut apăra interesele țării. Noi nu trebuia să fim seama de amenințări. Dacă am fi ținut totdeauna seama de ele, statul nostru n'ar fi ajuns unde se află azi. Tatăl meu, când țara trecea în anul 1877 prin momente grele și când Rusia ne amenința prin glasul lui Gorciakoff, nu s'a intimidat și a reușit prin atitudinea hotărâtă a guvernului său să facă să fie ascultat glasul țării. Așa trebuia să se procedeze și de astădată. Nu trebuia să ținem seama de sfatul puterilor decât luând garanții. Or aceste garanții, ori intram în acțiune. Din aceste două căi trebuia să alegem una. Guvernul n'a ales pe nici una din ele și am ajuns astfel la conferința dela Londra.

Acți d. Brătianu cere suspendarea ședinței.

Conferința dela Londra.

La redeschidere șeful partidului liberal vorbește de conferința dela Londra.

Acți, spune d-sa, am fost umiliți. Delegatul României nu putea participa decât atunci când se credea că sunt în joc interese de ale României. La celelalte deliberări nu participa, fiindcă nici noi nu luasem parte la război. Și această situație umilitoare ne-am creat-o fiindcă voind să stabilim un prestigiu fără acțiune, am ajuns să făptuim o acțiune fără prestigiu.

Arbitraj sau mediație?

După conferința dela Londra, la care n'am ajuns la nici un rezultat satisfăcător, vine mediațiunea dela Petersburg care a durat trei luni. Dar conferința de aci a fost cu adevărat o mediațiune? Eu cred că mai curând este un arbitraj, fiindcă protocolul vorbește în termeni hotărâtori. În afară de asta de ar fi fost mediațiune am fi avut și noi dreptul de a participa efectiv la desbaterile conferinței. N'am participat însă.

Rezultatul mediațiunii nu e satisfăcător. — Chestia Românilor-Macedonien.

Șeful partidului liberal trece apoi la examinarea protocolului.

Primul punct obținut este autonomia școlară și eclesiastică:

Acest punct nu este un câștig. De asemenea drepturi — spune d. Brătianu — ne-am bucurat totdeauna sub turci în condițiuni mai favorabile, turcii având o simpatie deosebită pentru elementul românesc. Ce n'aveam înainte este episcopatul. Întreb însă guvernul dacă obținând episcopatul are și consimțământul Patriarhiei căci numai așa s'ar asigura un succes în această privință. Dar chiar de n'ar fi fost obținute ace-

ste drepturi, situația românilor macedoneni va fi prosperă și drepturile lor respectate dacă România va ști să aibă în Balcani o acțiune forte și determinantă la balcanici.

Chestia Silistrei.

În privința obținerii orașului Silistra considerăm acest fapt ca închiderea unui dosar ce conține rezolvirea unei nedreptăți făcute țării noastre prin tratatul din Berlin. O rectificare de graniță n'am obținut însă. Noi am cerut o linie și ni s'a dat un singur punct. Așa fiind în privința rectificării pentru mine rămâne liberă formula pretențiilor integrale pentru formarea graniței Dobrogei.

Orașul Silistra are pentru noi, din punct de vedere strategic o importanță negativă; căci după științele moderne militare în jurul unei cetăți trebuie să existe o zonă liberă de 15—15 kilometri. Or, Silistra ni se dă numai cu trei kilometri dela periferie.

D. general Hârjeu, ministrul de război: Cer cuvântul!

D. Brătianu: N'aș dori ca d. ministru de război cerând cuvântul să dea naștere la o discuție contradictorie pe chestia importanței strategice a Silistrei. Dacă cuvântul d-sale are autoritate și cuvântul celui ce mi-a furnizat informațiile pot avea aceiași greutate.

Silistra, în condițiile în care ni se cedează regret că nu poate să se spună că formează o graniță strategică. Prin cedarea ei nu se face decât se repară nedreptatea actului din Berlin. O graniță strategică n'o pot înțelege decât cel puțin prin linia Turtucaia-Balcic.

Concursul partidului liberal.

S'a discutat mult — spune mai departe d. Brătianu asupra atitudinii partidului liberal în chestiunea externă.

Declar că național-liberalii au dat guvernului cel mai mare concurs în acțiunea lui dela început. Eu am făcut să se auză la toate legăturile hotărârile noastre, autorizând chiar guvernul să declare că dacă Bulgarii nu cedează atunci conservatorii se vor retrage și partidul liberal luând guvernul și fiind războinic este dispus să ceară mai mult.

Aprobarea executării protocolului.

Și acum luând în considerație cuvântul dlui prim-ministru că cererea de autorizare pentru executarea protocolului nu înseamnă un vot de încredere pentru guvern; având în vedere și declarația că atitudinea României e liberă pentru ca în viitor să-i îndrepte atitudinea potrivit intereselor ei, declară că *partidul liberal votează luarea în considerație și aprobă ca guvernul să ia în posesie Silistra potrivit protocolului dela Petersburg.*

Ca încheiere, am de făcut observația că nu e momentul ca guvernul să vie cu tot felul de credite pentru diferite necesități, acum când trebuie ca toate resursele țării să se păstreze intacte pentru a le îndrepta spre o singură direcțiune care este armata.

Replica dlui T. Maiorescu.

D. președinte al consiliului mulțamește dlui Brătianu pentru perfectă curtenie și conveniența constituțională dovedită în discuție. Faptul acesta are o însemnătate deosebită, fiindcă face ca raporturile între partide să constituie întărirea țării. Mai departe d-sa amintește că în timpul lungii acțiuni diplomatice ce a ajuns la rezultatul știut țara a făcut sacrificii însemnate pentru ca armata să fie mai puternică de cum era și în măsură azi, în vreme ce beligeranții sunt sau pot fi în perspectivă de a se război între ei să înlesnească României ca cuvântul ei să fie hotărâtor.

Sunt mulțumit spune apoi d. Maiorescu că partidul liberal aprobă punctul de vedere al guvernului de a executa protocolul cu atât mai mult cu cât consider că mediația dela Petersburg a fost primită în condiții onorabile pentru țară. Puterile aprobând autonomia școlară și ecleziastică a Românilor din Macedonia, a dat pentru prima oară unei țări — țării românești — dreptul de a se amesteca în situația internă a altor țări.

Cu atât mai mult sunt recunoscător partidului liberal cu cât *politica României după nedreptatea reparată de Europa prin cedarea Silistrei, face ca chestia graniței să rămâne intactă și România liberă ca în viitor să-și orienteze politica așa cum interesele îi vor dicta.*

Discursul dlui general Hârjeu.

D-sa vorbește asupra importanței strategice a orașului Silistra.

Incepe prin a spune că granița meridională a Dobrogei este o graniță convențională, străbătută de mai multe căi cari înlesnesc foarte mult armatelor bulgare un acces ușor în inima Dobrogei. Partea mai gravă este că dela mijlocul acestei linii la Carasu este o distanță foarte mică până în centrul Dobrogei, ceea ce pune în orice moment în pericol comunicația dintre Cernavodă și Constanța. Pentru înlăturarea acestei gravități, se impune rectificarea graniței prin cele două triunghiuri dela Velichioi și dela Asalac.

Importanța strategică a Silistrei.

D. ministru de război face apoi un istoric al orașului Silistra după care trece la importanța acestei cetăți acum când e în mâna Bulgariei, și atunci când va deveni a noastră.

Silistra în mâna Bulgarilor — spune d-sa — prezintă o bază de operații foarte puternice atât pentru armata lor de uscat cât și pentru flota de pe Dunăre, prin faptul că această flotilă ar putea să atace podul dela Cernavodă, precum și pătrunzând prin canalul Borcea să atace podul dela Fetesti. Apoi ar putea face ceea ce au făcut Turcii la 1877 în dreptul Călărașilor și anume o fortificație numită Cap de pod pentru ca astfel să ne tace comunicația pe linia București—Cernavodă și chiar mai mult să facă o mișcare de învăluire întorcând atacul nostru, ceea ce ar constitui pentru noi un inconvenient. Silistra odată în mâna Românilor va înlătura inconvenientele expuse. Se va lărgi baza de operațiune a armatei noastre, într-o cât până la Rusciuk nu mai avem altă cetate întărită. Astfel cadrulaterul e desființat, rămânând numai linia întărită Rusciuk-Șumla-Varna față de noi.

Dar se face obiecțiunea că Silistra nu prezintă condițiile unei cetăți moderne.

E adevărat. În principiu doctrina militară spune că pentru ca o cetate să poată fi apărată cu succes trebuie să aibă de jur-împrejur și un câmp deschis, cum a declarat d. Brătianu...

D. Brătianu: Îmi pare bine că d. ministru de război a luat cuvântul spre a confirma afirmația mea.

D. general Hârjeu: Dar aceasta nu înseamnă că Silistra n'are importanță. Dacă lipsește câmpul deschis se poate face unele compromisuri. Astfel n'am decât să citez cetățile franceze Marbaite, Trêve, și Lougueville cari sunt între 2—3 kilometri dela granița Germaniei. Faptul acesta nu împiedică ca aceste puncte întărite cu armament modern să reprezinte o forță demnă de ținut în seamă de un inamic mai cu osebire dacă armata asediată va ști să nu se obosească ca cea dela Adrianopol și să nu-și uite datoria ca cele dela Iamnia și Scutari.

Cum înțeleg militarii obținerea Silistrei.

Noi militarii considerăm că dacă d-v. încorporați Silistra cu forturile ei în teritoriul țării, veți face un mare act patriotic, deoarece Medgidia-Tabia domină toate împrejurimile, pe când înălțimile dela Kalipetrova, ce rămân Bulgariei, sunt cu 10 metri mai mici. Așa fiind, tunurile din orice parte ar veni dela Bulgari, n'ar fi în măsură nici odată să dărime fortificațiile ce vom trebui să le facem în aceste împrejurimi.

În orice caz toate înălțimile Silistrei trebuie să cază la noi, pentru motivul că cei trei kilometri prevăzuți în protocol se socotesc nu dela periferia orașului, ci dela forturi. Așa se procedează întotdeauna când e vorba de socotit periferia unei cetăți.

La noi în lumea militară așa urmează să se înțeleagă obținerea Silistrei, adevărat cu trei kilometri dela forturi și nu dela periferia orașului.

O mică explicație.

D. I. Brătianu: Întreb guvernul dacă înțelege obținerea celor trei kilometri așa cum îi înțelege d. ministru de război. În orice caz,

cer ca d. ministru de război să fie numit comisar al guvernului în comisia de delimitare, spre a apăra punctul de vedere enunțat.

D. Maiorescu: Guvernul când se va executa protocolul, va căuta să tie seama de statul dlui Brătianu, ca d. ministru de război să fie numit comisar al guvernului. Trebuie să se știe însă, că protocolul spune că ni se acordă „vre-o trei kilometri dela periferia orașului”, adică se poate înțelege mai mult într'un loc, mai puțin în altul, după configurația și necesitățile terenului, și mai ales după necesitatea de a corespunde intențiilor protocolului.

În tot cazul e natural că vom lucra pentru interpretarea cea mai favorabilă României în ceea ce privește raza celor trei kilometri.

Discursul dlui Take Ionescu.

Situația internă.

D. Take Ionescu spune că partidul conservator-democrat nu a cerut puterea, ci i s'a oferit și dacă a primit, el în toată răspunderea pentru acțiunea României dela 15 Octomvrie încoace. D. T. Ionescu precizează însemnătatea acestei date, arătând că la 10 Octomvrie fusese bătălia dela Kumanovo, la 11 Oct. bătălia dela Kirkilise care stabilise nu numai că Turcii erau bătută dar că nici nu se băteau, iar la 21 Oct. bătălia dela Lüle-Burgas, care a fost ultima bătălie în acest război. Aceste date sunt foarte interesante, căci stabilesc că acțiunea guvernului actual, a început după ce Turcii fuseseră definitiv înfrinți, iar aliații se aflau în culmea gloriei.

Chestiunea externă.

Este o chestie de interes național ca toți Români să știe dacă într'un ceas însemnat din istorie interesele României au fost bine reprezentate și bine apărate. Așa se creiază acea mândrie națională conștientă care e temelia isbânderor viitoare.

Așa fiind, d. Take Ionescu analizează discursul dlui Brătianu, căruia îi recunoaște o adevărată cugetare de om de stat și o adevărată curtenie parlamentară.

Critica principală a dlui Brătianu se rezumă în această idee care face și fundul conștient sau inconștient al tuturor suferințelor aceluia cari suferă real iar nu fiindcă fac politică internă pe temă de politică externă:

„O mare chestie politică, un proces istoric s'a rezolvat lângă noi dar fără noi — și d. Brătianu adăuga — și prin aceasta chiar în contra noastră”.

Este adevărat că un mare proces istoric s'a rezolvat. În acest proces istoric România nu era străină. Soarta Turciei europene este legată cu viața noastră de veacuri. Din descompunerea Turciei europene s'a născut neațarnarea noastră și renașterea vitejiei noastre a fost unul din incidentele descompunerii Turciei europene. Când tot Orientul îngenunchiase înaintea Turciei, numai la noi a rămas o viață națională.

De aceea din România au pornit toate renașterile popoarelor din Balcani.

Renașterea greacă pe pământul nostru a fost și am plătit-o cu capul lui Tudor Vladimirescu. Renașterea bulgară pe pământul nostru a fost, și Ion Brătianu la 1886 din pricina bandelor bulgărești a pierdut guvernul. Prima legiune bulgară care la 1877 la Șipca a prevestit vitejia viitoare dela Lüle-Burgas, la noi în România s'a organizat. Cel din urmă popor din Balcani care iese acum la viață, Albanezii, tot aici și-au început renașterea și azi chiar primele cărți liturgice în limba albaneză le tipăresc cu aici la București. Această problemă prin urmare era legată cu noi și este adevărat că s'a deslegat fără noi.

Dar, puteta să se deslege cu noi? Se lucrase în conștiința țării acesteia așa încât deslegarea să se facă cu noi? Aceasta n'o väd.

România trebuia să tragă sabia?

S'a spus că erau două soluții posibile pentruca deslegarea să se facă cu noi. Sau să luăm partea Turcilor ca să păstrăm dominația lor în Balcani, sau să ne punem alături de creștini pentruca să alungăm pe Turci până la Bizanț.

Temelia existenței noastre este ideea națională și noi nu putem să punem puterea noastră militară în contra ideei naționale, pentru împiedecarea desrobirii celor cari voiau să scuture jugul cuceritor. Dar, nu numai atât. Nu puteam să tragem sabia alături de Turcia și din altă pricină. Era știut de ori ce cugetător că într'o zi sau alta dominația tur-

cească în Balcani, avea să înceteze. Sunt descompunerii pe cari nimic nu le poate împiedeca și sunt zămlisiri în contra cărora nimeni nu se poate opune.

Politica conservatoare în chestia balcanică, România nu o putea duce până la extremul ei: războiul cu Turcii contra creștinilor. Era o imposibilitate morală și un lucru inutil, căci n'am fi putut să întârziem scoaterea Turcilor din aceste provincii pentru câteva decenii, dar niciodată să-i ținem pe loc.

O propunere de alianță cu Turcii.

Dovadă că e așa cu toată turcofilia noastră aparentă, nici un guvern niciodată n'a primit să încheie o alianță cu Turcii. De trei ori ni s'a oferit — și de trei ori s'a refuzat.

În fața problemei balcanice, România urma politica conservatoare fiindcă îi convenea pentru că amăna catastrofa și era cea mai potrivită pentru Românii-Macedoneni cari țin cu noi și cari, cum spunea d. Brătianu, este minoritatea dintre ei, că nu se poate tăgădui că dezvoltarea românească era mai ușoară sub dominațiunea turcească decât va fi vre-odată cu statele creștine așa de naționaliste. Dar această politică nu putea merge până la consecința ei logică: războiul cu Turcii contra creștinilor.

Va să zică, sub această formă nu se putea ca România să ia parte și zic parte mare, nu la o chestie de îndreptare de frontieră, dar parte la epopeea din 1912.

Să fi mers cu aliații?

Să fi mers cu aliații? Mi-ar fi fost lesne să spun că dacă aș fi fost la guvern aș fi mers alături cu statele creștine, mie mai ușor decât ori cui, căci atât timp am spus în public că bunele noastre relațiuni cu vecinii de peste Dunăre e un axiom, mie, care în ziua mobilizării chiar, am făcut prinsori pentru succesul desvârșit al creștinilor, atunci când ne numărăm pe degetele mâinei acei cari nu credeam în victoria Turcilor.

În mijlocul emoțiunii generale a dlor deputați și senatori și a dlor miniștri, d. Take Ionescu continuă astfel:

„Adică mie nu mi-ar fi tresărit inima să văd tricolorul nostru pe malurile Bosforului, să văd în Sfânta Sofie intrind regele Carol, nestorul suveranilor în Orient, și în această apoteoză să văd spălându-se cinci veacuri de necazuri!”

Nu pot să afirm însă aceasta căci nu era nimic preparat în conștiința națională în această direcțiune și nu putea fi preparat când țara întreagă vrea politică conservatoare și ațîșau o turcofilie aparentă care ne răcise în vremurile din urmă până și simpatia fraților Italiani, răceală topită pentru todeauna sub surisul grațios al unui prinț român.

Dar mai era o piedecă care ne oprea să mergem cu aliații. Nimic nu se preparase în conștiința națională pentru o astfel de ipoteză. Nu știu ce va fi spus d. Brătianu acum 5 ani când a venit Milovanovic cu propunerea ca noi să ne punem în capul statelor creștine și să rezolvăm fără puterile mari chestia Orientului. Eu l'am întrebat: „V'ati înțeles între dvoastre?” Și când mi-a răspuns că încă nu, i-am zis: „nu pot să mă bag eu în vesperul vostru până ce nu vă înțelegeți”.

Când s'au înțeles nouă nu ne-au spus-o. L'am strins cu ușa pe d. Daneff care ne acuza că venim prea târziu și a mărturisit că nu ne-a prevenit de înțelegerea lor pentru că din aparențele politice noastre credea că preferim menținerea cu ori ce preț a statului-quo turcesc.

În tot cazul după 15 Octomvrie este evident că nu se mai putea merge cu Turcii deja sfărâmați, nici cu aliații beți de victorie și când credeam că nimic nu-i mai despart de rezultatul final.

Un învățământ.

Intr'o zi se va ști — trebuie să se știe — pentru ce chiar în acest an de greutăți, am ținut să-mi petrec vacanțele de Crăciun în străinătate și pentru ce am ales Londra în loc de Monte-Carlo.

Din experiență afirm că chiar atunci când aliații dăduseră peste greutățile Adrianopolului, nu era

cu puțină să mergem alături de ei în epopeea din Balcani. Din toate acestea e un învățământ: pentru marile probleme istorice o țară trebuie să aibă o politică care să fie conștient ori inconștient a întregii națiuni. Și nu poate să aibă decât o singură politică: pe cea conservatoare, ori pe cea revoluționară.

Realizarea intereselor noastre.

Rămâne cealaltă chestie. Dacă nu puteam să luăm parte, dacă nu se preparase starea sufletească ca să luăm și noi parte la procesul moștenirii turcești din Europa, trebuia însă să ne realizăm interesele noastre, în primul rînd interesele situațiunii Românilor din Macedonia. Recunosc ca și d. Brătianu că situațiunea lor ar fi fost mai bună, dacă mai dăpna Turcia, dar asta m'ar întoarce la chestia pe care sper că am dovedit-o și anume că nici un guvern român n'ar fi tras sabia pentru prelungirea acestei stăpîniri. În lipsă de aceasta, de sigur că ar fi fost mai bună autonomia Macedoniei.

Dar să nu ne facem iluzii. Autonomia Macedoniei chiar dacă se va face acum, e un lucru transitoriu căci în acea Macedonia vor fi aceleași lupte între neamuri, cari astăzi sunt între cele trei regate care le reprezintă. Ori cine înțelege însă că autonomia Macedoniei nu o puteam impune decât luând parte la război alături de aliați și ați văzut că lucrul a fost imposibil. Rămâne atunci, continuă d. Take Ionescu, a treia formulă: autonomia școlară și bisericească cu episcopat și cu ceea ce e câștigul cel mai important; dreptul ca stat de a subvenționa școlile și bisericile supușilor altor state. Îl avem.

Al doilea interes al nostru, nu e echilibrul în Balcani, căci acela nu poate să atârde de câteva mii de kilometri de adăugat la teritoriul nostru — dar o mai bună frontieră a noastră în dreapta Dunărei.

„Dincolo de Dunăre”.

Domnilor Senatori, continuă d. Take Ionescu, înainte de a examina această chestiune e bine să ne întrebăm pentru ce România n'a căutat niciodată să se întindă într'un mod mai important dincolo de Dunăre? Nu cumva va fi fost vre-un glas tainic, ieșit din profunzimea inconștientului care să fi spus: „Dacă te stabilești acolo prea departe, acolo vei uza toate forțele tale, acolo le vei îneca în toată acțiunea ta. La 1878, se afirmă, că s'ar fi putut lua quadrilaterul. Azi quadrilaterul este locuit de un milion de locuitori, dintre cari nici 20 de mii Români. În acest milion sunt peste 500 mii Bulgari. La 1878 nici 25 procente din populație nu era bulgărească. De ce nu s'o fi luat quadrilaterul de cei dela 1878? Eu cred dlor senatori, că a fost glasul cel tainic. Dar la 1886, când Bulgaria și-a anexat Rumelia orientală? Atunci Bulgaria era părăsită de Rusia și vrășmășită de Austria care susținea pe Serbia a cărei alianță ni se oferea. De ce n'am profitat de acel ceas ca să ne întindem departe peste Dunăre? Era la discreția noastră și n'am cerut nici măcar Medjidia-Tabia. Nu cumva tot glasul tainic?

Și băgați bine de seamă la 1883 pentru întâia oră în istoria noastră se prezintă un caz grav: Răposatul Stolojan într'un celebru discurs ne deschidea perspective peste Dunăre și ne invita să devenim stat poliglot dându-ne drept exemplu ce văzuse în muzeul etnografic dela Moscova și asigurându-ne că noi știm să stăpânim spre folosul lor popoare de alt neam. Da, la 1886 vorbă, dar la 1886 când se putea face lupta nu se face. Mai priviți la valea Timocului. Acolo sunt peste 200 mii de Români neaoși. Care e omul cu răspundere din această țară care a propus vre-odată să ne întindem dincolo de Dunăre cu un unghiu până spre Niș? Glasul tainic ne-a prevenit că asta nu se potrivește cu rostul statului nostru.

Rectificarea graniței.

Faptul că noi ne aflăm în dreapta Dunărei nu ne aflăm din voința noastră ci în urma unui schimb impus. Deodată ce ne-am stabilit între Dunăre și mare nimic pe lume și nici chiar perspectiva ori

cărei cuceriri nu ne-ar putea îndupleca să ne întoarcem dincoace de Dunăre. Ca să tăiem scurt la aceste aspirații ne trebuie un punct de vedere politic, un fapt material, vizibil și anume: *Că în ceasul în care Bulgaria prin vitejia ei sporește, crește și stăpînirea noastră în dreapta Dunării.*

Nu știu ce au spus alții când au vorbit cu oameni de stat bulgari. Eu de ani de zile le-am spus tuturor că atunci când vor merge spre Arhipelag trebuie să sporească Dobrogea. Și am vorbit de mult de *Turtucaia-Balcic*, pe când nu se prea vorbea.

Sunt aproape doi ani, când am făcut cunoștința actualului ministru bulgar din București. I-am spus atunci verde, categoric. Se știa de mult la Sofia.

De sigur însă că după 15 Octomvrie chestiunea deși rămânea aceeași era mai dificilă, cu toate că nu pot să cunosc, nefiind la guvern în Sept., difcultățile de atunci.

Prestigiul nostru.

Aceasta odată stabilit, ce mai rămâne?

Guvernul acesta dela 15 Octomvrie a crezut foarte sincer și o crede și astăzi că era în interesul nostru și spre sporirea prestigiului nostru ca cerea să nu o facem noi, ci să ne vie întâi oferta. Dacă recunoașteți că un războiu alături cu Turcii nu era posibil cel puțin după 15 Octomvrie, trebuie să recunoașteți, că și un războiu al nostru contra aliaților — atunci însemnând fatal un războiu alături cu Turcii, cu care aliații erau încă în luptă — era cel puțin prematur. Înțeleg dacă n'ar fi venit oferta să se spue că am greșit. Dar iată că oferta a venit.

Și cum a venit această ofertă? La început foarte vagă, foarte redusă. Mereu însă a sporit. Înainte de 5 Ianuarie ni se oferise deja cele două colțuri cari intră în teritoriul nostru: o limbă de pământ la mare cu o bază de 5 klm., forturile Silistrei — acestea prin intermediul Rusiei — și obligația pentru Bulgaria de a nu fortifica.

Toate acestea până la 1 Ianuarie fără acea mobilizare a cărei absență e considerată ca greșală de căpetenie în procedura guvernului.

Țin să se știe că am fost în tot timpul în contra mobilizării. Că în discuțiile dintre noi — căci toți oamenii politici se sfătuesc — eu am fost contra mobilizării și cu o mare seninătate iau toată răspunderea pentru mobilizare. Am crezut întotdeauna că România n'are nevoie de gesturi materiale ca să se știe că la nevoie va recurge la război. Nu cred în eficacitatea mobilizării dacă nu e să fie urmată imediat de război și de aceea în critica dlui Brătianu, atunci când invinuește că nu s'a mobilizat, eu prefer invinuirea că n'am făcut război.

Țin să se știe, continuă d. Take Ionescu, că dacă am fi mobilizat am fi procedat imediat la război. Și iar țin să se știe că Bulgaria a fost convinsă de seriozitatea acțiunii noastre fără de mobilizare și din această pricină ofertele lor au mers mereu crescând. Țin iar să se mai știe că nimeni în Europa nu s'a îndoit că în cazul când n'am avea satisfacție vom trage sabia din teacă. Mobilizarea ar fi fost încetarea fatală a oricărei negocieri și prin urmare începutul războiului. Eu am considerat războiul ca „ultima ratio”, la care nu se recurge decât atunci când celelalte mijloace n'au reușit, de aceea am refuzat orice acțiune care în convingerea mea adăncă ne ducea drept la război. Și ne ducea înainte de a fi epuizat celelalte mijloace de satisfacere. Increderea noastră în armata noastră a fost totdeauna completă și nu imposibilitățile de ordin material ne-au făcut să evităm pe cât am putut măsurile extreme și chestiunile de ordin moral.

Și după 1 Ianuarie tot fără mobilizare ci numai prin convingerea tuturor că România e gata pentru toate măsurile, Bulgaria și-a sporit oferta și ați văzut în protocolul dela Sofia scoborînd granița la mare până la capul Șabla adică vre-o 20 de km., ceea ce făcea peste 1500 de km. pătrați.

Gárdi Imre

fotografii curții și al camerei

Gluj—Kolozsvár, str. Wesselényi Miklós nr. 3.

Telefon: 545.

Ga 888—80

Distins din partea M.

Sale ces. reg. ap. cu un

ac de cravată bătut cu

:: **briliante.** ::

On parle français.

Tablouri de copii, combinațiuni de gru-

:: **puri, specialități excelente.** ::

Măririi de fotografii, picturi cu oleu și

:: **aquarele după orice tablou vechiu.** ::

Tara vrea orașul Silistra.

Și eu afirm că fără mediație la un moment dat dacă primeam să renunțăm la orașul Silistra, puteam avea 40 de km. la mare iar în suprafață peste 3000 de km. pătrați și nu uitați că sunt 8 județe din țară a căror suprafață este mai mică de 3000 km. pătrați. Dacă am fi venit cu această soluție nu cred că ați fi votat motiunea.

Tara vrea orașul Silistra nu numai pentru suvenirile istorice, nu numai pentru valoarea lui strategică dar pentru că Bulgaria nu vrea să-l dea. Fie fiindcă Silistra fusese prima capitală a primului regat Bulgar, un fel de Curtea de Argeș din Valahia, ori de Baia din Moldova, — fie pentru rolul pe care îl jucase în războaiele trecute, Bulgarii cu nici un preț nu voiau să cedeze orașul Silistra. Și tocmai ca să se afirme puterea României în dreapta Dunării, României tot Silistra o voiau. Simbolul de putere dintr-o parte și dintr'alta.

S'a zis că guvernul dela Septemvrie n'a știut să prevadă. A fost în bună companie.

Mediațiune ori război?

După nereușita negocierilor dela Sofia venise ceasul în care România trebuia să ia altă cale. Atunci a venit oferta mediațiunii. România avea să aleagă nu între mediație și mobilizare, dar între mediație și război.

D. Take Ionescu insistă că după tot ce știe, a avut convingerea adâncă că războiul atunci ar fi putut să deslănțuiească războiul general. De sigur războiul general nu avea să fie evitat cu sacrificarea intereselor României dar, d. Take Ionescu nu numai că crede, dar este convins că nu era în interesul României deslănțuirea războiului general. Pentru o țară, spune dsa, care pe fiecare zi crește și în forța economică și în forța militară și în forța morală, anume în lăptirea cât mai jos și mai adânc a conștiinței naționale, ori ce întârziere a unui război general e un câștig.

Toată Europa făcuse și făcea presiune în favoarea noastră. În această stare de lucruri a-i rețuza mediațiunea era sau războiul general sau poate ceva și mai grav: intervențiunea în loc de mediațiunea. De sigur n'am fi cedat intervențiunii, dar atunci ne-am fi bătut cu tot blocul balcanic în contra voinței Europei întregi și cine știe a căror intervențiunii. Am preferit să primim mediațiunea mai ales că nu era vorba decât de chestia fixării graniței.

Eu nu aș vrea să mi se întâmple, continuă ministrul de interne, ce s'a întâmplat lui Rouher, cu teoria celor trei tronsoane.

Va fi Bulgaria mai tare?

Eu nu cred că după acest război Bulgaria ia să de noi va într-o situație mai tare decât înainte.

Înainte, Bulgaria nu avea decât un vecin, vecin pe care avea să-l mostenească și care era absolut incapabil să ia vre-odată inițiativa unui atac. Azi Bulgaria deși mai întinsă și mai populată are trei vecini adânc nemulțumiți din împrejurările de azi. De aci înainte este joc — spune șeful conservatorilor-dem. Și dacă cineva crede că trebuia războiul cu ori ce preț, azi de sigur îl poate face în mai bune condițiuni ca acum două luni. Azi conștiința universală n'are să vadă într'insul o înțelegere deghizată cu Turcii. Azi nu mai este blocul balcanic. Azi organizația noastră militară e și mai puternică dacă se poate. În șapte luni noi am dat armatei 200 milioane și am sporit-o cu 80 de batalioane. Să fie învățământ ca să ne întrecem cu toții în această direcție.

Judecata istoriei.

N'am decât o singură mândrie din toată acțiunea mea, una singură: este că nici un ceas, în nici o împrejurare judecata mea n'a fost întru nimic influențată de altceva decât de conștiința datoriei izvorâtă din ce am știut și neintunecată prin nici o considerație lăaturalnică.

Dar, spune d. Take Ionescu, părerea contimpo-

ranilor nu m'am așteptat să fie numai spre laudă. Nu cunosc nici un caz când cei cari au avut onoarea să aibă direcțiunea politică a unei țări în ceasuri așa de grele, să fi găsit o imediată aprobare la toți cetățenii lor. Dela această judecată eu știu că fatal se merge la alta mai severă dar mai nepărtinitoare: la judecata Istoriei. La această judecată ne putem prezenta cu o deplină seninătate. Hotărîrea Istoriei va fi așa:

Veacuri întregi moștenirea strămoșească a poporului acesta a fost mereu împuținată și niciodată sporită. Posesiunile din Ardeal ale voievozilor Vlahiei și Moldovei pierdute; acum 150 de ani Bucovina dusă; acum 100 de ani țara dintre Prut și Nistru dusă și ea, iar după un război glorios, pierdute și cele trei județe care ne fuseseră restituite la 1856 fără vre-o acțiune din parte-ne și nu pentru noi, dar pentru un interes european. Dealungul munților la fiecare granițuire pierdută câte o bucată de pământ când pe Cerna, când spre Bran, când aiurea.

În 1913 se începe schimbarea vremurilor. În 1913 pentru întâia oară se recapătă ceva din moștenirea strămoșească. Că e vorba de Silistra lui Mircea cel Bătrân care ne vine odată cu nașterea lui Mircea copilul ce importă! De astădată se scoboară steagul unui alt stat — și ce steag?! Steagul de la Lule Burgas! — și se înalță în locul lui steagul României!

Asta are să fie judecata istoriei.

Ea nu seamănă întocmai cu judecata dtră, dar explicația e simplă: Dvoastră vedeți și steaguri. Istoria va vedea numai steagul!

Protocolul a fost votat de Senat.

Eri la ora 4.15, după ce s'a suspendat ședința secretă a Senatului s'a deschis ședința publică când d. Sabba Ștefănescu vice-președinte, a dat citire următoarei motiuni:

„Senatul, luând cunoștință de protocolul semnat la St. Petersburg, de reprezentanții celor șase mari puteri, autoriză guvernul de a lua măsurile necesare pentru punerea sa în execuțiune.”

D. Economu a cerut votul cu apel nominal. Senatul admite.

Declarația dlui Ionel Brătianu.

D. Ion Brătianu dă citire următoarei declarațiuni:

„Partidul național liberal votează motiunea propusă pentru punerea în execuție a protocolului dela Petersburg, care îndreaptă în parte una din nedreptățile trecutului și confirmă legitimele legături religioase și culturale ce ne leagă de conaționalii noștri româno-macedoneni.

Dăm acest vot pentru că discuțiunile în ședințele secrete au stabilit că hotărârile conferinței, ne-satisfăcând dreptele revendicări formulate de noi în urma schimbărilor teritoriale din Balcani, nu pot angaja în nici un fel acțiunea regatului în situațiunea actuală a peninsulei balcanice.

Votul nostru, care nu implică o apropiere a politicii guvernului, are exclusiv caracterul unei autorizațiuni pentru punerea în execuție a punctelor 1, 2, 3 și 4 ale sus zisului protocol.”

Votarea motiunii.

Se pune motiunea la vot cu apel nominal. Iată rezultaul votului.

Totalul votanților 125; Senatori prezenți 86; Votanți 86; Majoritate 44; Pentru 77; Contra 9.

Au votat contra, dnii: G. Negulescu, C. Pariano, Dimitrie Șoimescu, G. Stolojan, G. Stroiici, Jean Suditu, Dr. Thomescu, Gh. Volenti și Victor Miculescu. S.—Ac.

Hajdudorogh!

Calvarul părintelui Mihaiu Ciurdariu.

Arad, 30 Mai.

Azi, în 30 Mai, părintele protopop al Dobului, Mihaiu Ciurdariu, e chemat în fața judecătorului de acolo din Seghedin să răspundă acuzației aduse de către procurorul dela Curtea cu jurați din Sătmar.

Sfinția sa a fost acuzat de către procuror că ar fi pus pe picior de revoltă pe poporeni din Dob împotriva vicarului de Hajdudorogh Jaczkovics și împotriva protopopului de Hajdudorogh Gönczy — impus administrator la Dob, pe când părintele Ciurdariu intrase deja în temnița Seghedinului (având totuși puterea magică să răscoale de aici pe credincioși!).

Până a i se aduce vre-o sentință părintelui în cauza turburărilor din Dob, conform ordinului dat de ministrul de atunci al justiției Székely sfinția sa trebuia să intre cu 1 Mai pe timp de trei luni în temnița de stat din Seghedin. Actualul ministru de justiție Balogh a ordonat ca părintele Ciurdariu să facă cele trei luni de temniță începând cu 25 Aprilie, adevă cu sfânta Vineri a Patimilor! Decizia asta rapidă o va fi făcut-o ministrul Balogh de groaza cine știe cărei revoluții ce ușor se poate pune la cale în munții valahilor. Cine știe ce-ar fi adus sărbătorile Paștilor la valahi!

La rândul lor, autoritățile bisericești au casat sfinției sale congrua, constătătoare din 850 cor.!

Iată deci pe părintele Ciurdariu îngrămădit cu osândele judecătorilor civile și bisericești! Ieșind din carcera Seghedinului, ca protopop al Dobului va fi silit să trăiască din lecticalul propunerilor și din puținul folos ce-l poate scoate lucrând pământul parohial.

Indureratul glas al poporenilor din Sătmar.

„Unirei” din Blaj i se scrie:

Prea Onorată Redacțiune,

Vă aducem la cunoștință, dacă vedeți de bine să comunicați în prețuita-Vă foaie, că inchiștiunea, în contra preoților din Sătmar și jur acum decurge mai cumplit. Acum li-s'a dat poruncă la jandarmi, că pe toți membrii din comisiunea de 50 să-i asculte și să le facă perchiștiunea de casă. — Așa în zilele aceste au fost ascultați membrii din Sătmar — și cei din Careiul-mare, preotul Anderco din Odoreu și protopopul Coroian Sabin din Botirosvareu la cari s'au căutat după acte — și documente, dar înzădar le-a fost truda de o jumătate de zi.

Puteți cugeta, ce agitațiune cauzează venirea bruscă a jandarmilor cu baionetele pe pușcă intrând la părinții noștri suieștești.

Așa se vede că nu li este destulă suferința fraților din Moftin și a bravului preot. Cearcă după nouă jertfe. — Oare când vom putea fi și noi lăsați în pace și iară reincorporați la sânul dulce al mamei? — Rugăm Episcopii noștri să fac tot posibilul să scăpăm, că de nu ne pierdem.

Botirosvareu, la 26 Mai 1913.

Umiliți fii Curatorii gr. cat.”

Wällischhof

în Maria-Enzersdorf lângă Viena.

Sanatoriu și stabiliment de hydrotherapie. Dietetica sistem Dr. Lahmann. Tratament individualizat. Prospecte prin direcțiune și medicul șef. **Dr. Marius Sturza.**

Procesul Lukács—Désy.

Nouă descoperiri.

În desbaterea de azi s'a dat cetire acelor referitoare la faimoasa convenție de sare, precum și la celelalte panamale ale onorabilului domn Lukács. La desbatere au fost de față și cei doi corifei ai opoziției: conții Andrassy și Károly. — Désy Zoltán prezintă tabloul referitor la convenția de sare și compus pe baza preliminarului și a bilanțului bugetar, din care reiese că cererea Băncii-Ungare a fost respinsă de forul de prima instanță. Mai târziu însă totuși a fost admisă cererea Băncii sub motivul, că nu vine în contradicție cu convenția dela Bern, în care statele își păstrează dreptul de a ajuta unele întreprinderi comerciale prin *deosebite favoruri*. S'a cetit mai departe protocolul luat în consiliul de miniștri din 4 Iunie 1910, în care s'a aprobat convenirea asupra prețului de un milion opt sute douăzeci și cinci de mii de coroane.

Tribunalul a mai permis și cetirea protocolului luat în conferința ținută sub președinția fostului secretar de stat Szerényi, apoi contractele încheiate de fostul ministru de comerț Hieronymi la 1899 și 1905, precum și răspunsul regelui; din contră nu au fost admise expunerile celor doi specialiști-experti: Weisz Károly și Herzfeld Frigyes.

Deodată se ridică apărătorul Dr. Vázsonyi și prin expunerile sale pline de amănunte nu toamă plăcute pentru dl prim-ministru imprăștiie toată atmosfera de plictiseală din sala de desbatere. Dovedește prin date autentice nevrosimilitatea spuselor martorului Deutsch Manó, prin urmare și faptul că acest onorabil domn *deși a fost jurat la începutul chestionării, totuși a mărturisit fals*, voind să fie recunosător prin aceasta patronului său dl Lukács, care ca mulțămită pentru serviciile ce i-a adus acest om în chestia cumpărării imobilului dela Zlatna, i-a exoperat dela Majestatea Sa distingerea cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif.

Vázsonyi mai face apoi o destăinuire interesantă. Arată că prim-procurorul încă înainte de desbatere a stat în legătură cu martorul principal Elek Pál. Anume acesta din urmă îi făcuse prim-procurorului niște mărturisiri printr'o declarație dată în scris, iar acum prim-procurorul a dat'o publicității; ca trimisă din Baden din partea numitului Elek. Iși exprimă mai departe indignarea, că un domn prim-procuror stă în comunicație directă cu acest martor luând dela el informații prealabile... „Eu am deci tot dreptul să cred — zice Vázsonyi, — că aceste declarații nu s'au făcut în Baden”, ci la dorința și la porunca domnului vătămât (Lukács N. R.)” apoi: „nu de voie bună a călătorit Elek Pál la Baden, ci la dorința, și la sfatul domnului vătămât...”, la ce președintele exclamă: „cu neputință!”. Incurajat de exclamația președintelui, prim-procurorul cearcă să se desvinovătească afirmând, că nu el a dat publicității informațiile din vorbă, precum și aceea că el nu s'a provocat la Elek Pál. Atunci Vázsonyi îi pune direct întrebarea, că a cerut procurorul sau a primit în decursul acestor trei săptămâni din urmă vre-o informație dela Elek Pál. Prim-procurorul tace. Și spre mirarea întregului public asistent, la atâta s'a redus „replica” domnului prim-procuror.

Absolvirea lui Zichy.

Președintele anunță, că Majestatea Sa regele a absolvit pe fostul ministru de culte Zichy dela obligamântul de a ține în secret lucrurile oficiale și declară, că la ora 10 îl va asculta atât pe Zichy cât și pe secretarul partidului muncii: Dr. Rainer Béla.

Ce zice Rainer.

D. Rainer fiind întrebat, dacă are cunoștință despre banii încuși, și ce știe despre originea lor, răspunde, că au încuși bani, ce e drept, dar câți nu știe nici el; atâta știe doar, că Kázár a adus odată 60—80.000 coroane.

Încât despre faptul că partidul muncii cât a primit dela Banca Ungară spune, că n'are cunoștință decât numai din ziare.

Declarațiile lui Zichy.

Mult mai interesante sunt declarațiile lui Zichy. La întrebarea președintelui, că recunoaște Excelența Sa, că Lukács i-ar fi vorbit despre cele 500.000 coroane ale lui Paduch, Zichy răspunde:

„Eu am întrebat pe ministrul președinte, că ce-i cu cele 500.000 coroane. El mi-a răspuns, că Elek Pál le-a dat în interesul denumirii sale de membru în casa magnaților, însă fiindcă nu i-a succes să câștige acest favor pentru Elek, i-a înapoiat banii acestuia. A doua zi irăș l'am întrebat despre aceasta chestie, dar Lukács mi-a răspuns că eu le-am înțeles greșit.” — În fine întrebându-l Vázsonyi, dacă a fost vorba de Paduch, Zichy răspunde, că nu, ci numai de Elek. Vázsonyi continuă: „Încă o întrebare, Excelență: Aceasta a fost cauza abdicării Excelenței Voastre?”

Zichy (după puțină răsăndire): „Și aceasta.”

Cu aceasta se gata ascultarea acestor doi martori, iar președintele spre uimirea generală amână desbaterea procesului pe mâine înainte de amiază.

Drepturi egale pentru toate naționalitățile.

Discursul dlui deputat Dr. Isopescu-Grecul rostit în camera austriacă.

Viena 29 Mai n.

Deputatul român bucovinean d. Dr. Isopescu-Grecul luând cuvântul în ședința de Miercuri, 28 Mai, a camerei austriace, la desbaterea provizoriului bugetar a vestejit de pe tribuna parlamentară, nedreptățile ce se comit împotriva naționalităților, și mai cu seamă împotriva Românilor, atât în Ungaria cât și Austria, din partea guvernelor acestor două state ale monarhiei.

Deputatul român desaproabă critica ostilă, ce au făcut'o antevorbitorii, ministrului de externe și o declară de neîntemeiată. Monarhia n'a pierdut nimic din prestigiul ei de mare putere, ba strălătimea îi atribuie monarhiei, chiar un succes diplomatic rezolvirea crizei Scentarilor. Recunoașterea în principiu a unei Albanii independente e tot așa un succes al monarhiei. Creierea Albaniei independente e o chestie de existență pentru monarhie. Interesele maritime ale monarhiei numai sunt periclitate și astfel statul-quo al Mării Adriatice e asigurat.

Vorbește apoi despre pierderile economice ale monarhiei, cauzate de criza războiului, și constată că alarmările de război ale biroului de presă al ministerului de externe a fost o cauză principală a crizei economice.

Cauza antipatiei statelor vecine față de monarhie e tratarea irațională a problemei naționalităților în monarhie. Criza balcanică a izbucnit într'un moment, când Slavii de sud erau cu adevărat într'o mare agitație din cauza suspendării constituției Croației și Slavoniei și a regimului Cuvaj, care împrejurare a provocat însă o îngrijorare generală pentru viitorul lor și a celorlalte naționalități din monarhie. După starea faptică de azi, numai printr'o respectare cinstită a dorințelor pentru autonomia națională ale naționalităților atât în Austria cât și în Ungaria mai poate fi împiedecată perpetuarea stărilor bolnave din monarhie. Existența monarhiei nu o asigură antanta germano-maghiară împotriva naționalităților, ci numai mulțumirea acestor naționalități.

Puterile au disconsiderat, crearea unei Macedonii independente, dar ele vor experia în curând că problema macedoneană n'au rezolvit'o ci au lăsat'o ca pe un jăratec acoperit de cenușă în mijlocul pădurei, care la cel mai mic vânt va incendia întreaga pădurea. Ortodoxii de pe teritoriul cucerit de armata grecească nu sunt Greci, ci Macedoromâni. Monarhia își va câștiga recunoștința Românilor de pretutindeni, dacă va reuși a asigura și din partea Greciei și a Serbiei aceleași drepturi naționale, asigurate din partea Bulgariei Macedo-românilor. Pacea între popoarele din Balcani va fi

însă asigurată numai prin o Macedonie independentă, care dacă astăzi încă nu s'a creat, se va înființa în viitor.

În continuarea discursului d. Dr. Isopescu-Grecul declară că nu vede nici un motiv de ce să nu li se îplinească dorința Italianilor.

Trece apoi la problema de naționalitate românească din Ungaria. Declară că loialitatea față de dinastie și patrie a intrat deja în sângele Românilor cu toate șicanele și suprimările ceace s'a dovedit în 1848 și pe numeroasele câmpuri de război. E în interesul monarhiei chiar ca să fie în relații prietenești cu România, căci soarta României e legată de monarhie, dar și binele monarhiei e legat de prietenia României, căci e în zăre o prietinie a Bulgariei cu România, și afară de aceasta legătura între Italia și România poate forma puterea de cohesiune ce se încheie în mod durabil tripla alianță. Dacă însă presemnele nu mă înșală în zărea depărtată licărește apropierea de olaltă a tuturor popoarelor latine.

În delegațiunile ultime am atins suferințele Românilor din Ungaria și am crezut că se va căuta o înțelegere cu România. În vremea crizei, presa a lansat știri că guvernul ungar intenționează să reformeze stările din Ungaria în favorul Rom., cari știri însă aveau numai scopul să-i îmbunească pe Români. Tot așa și știrile despre tratativele dintre guvernul ungar și Români au fost numai simple trâmbitări, cari n'au schimbat situația Românilor din Ungaria. Din contră, de atunci încoace stările s'au înrăutățit. Persecuțiunile împotriva presei românești se înmulțesc din zi în zi. Speranțele ce le au pus Români în reforma electorală au fost în total distruse de realitate. Apoi au urmat persecuțiunile neomenesti împotriva Românilor gr.-catolici, cari au fost cu forță încorporați diecezei maghiare de Hajdudorogh. Iar la alegerea din Sasca guvernul ungar a pus în aplicare toate mijloacele practice la alegerile din Ungaria, numai ca deputatul nationalist român să nu poată fi ales.

„Întreb: Oare sunt potrivite astfel de stări să deștepte simpatii la Români de peste granițele Ungariei pentru acest stat și trebuințele lui? S'ar putea spune încă multe în privința aceasta dar din mai multe motive azi trebuie să le retac.”

Dar nici situația Românilor din Bucovina nu e mai favorabilă. Sărăcia e foarte mare în Bucovina. Români din Bucovina sunt puși naționalicește chiar și îndărăptul Rutenilor. Din administrația centrală Români sunt așa zicând excluși. În judecătoria administrativă, în secretariatul judecătorei aproape în nici un ministeriu nu este nici un ofician, ori cât de mic, încât actele românești rătăcesc dela un ofician la altul până când în sfârșit se constată conținutul lor cu ajutorul dicționarului. În ministerul de agricultură, nu este nici un referent român, deși acest ministeriu e cel mai înalt for în administrația fondurilor religioase greco-orientale. Având Români destui bărbați cvalificați, din împrejurarea aceasta reiese numai nebagarea în seamă a națiunii române. Tot astfel și disconsiderarea limbii române la judecătoria cum s'a întâmplat în timpul din urmă a provocat o amărăciune și indignare în poporațiunea negermană din Bucovina. Chiar și cel mai înalt for judecătoresc a enunțat că din motive principiare limbile negermane să fie excluse la desbaterele dela judecătoria.

Dl Dr. Isopescu-Grecul arată apoi cum Români sunt puși îndărăptul Rutenilor chiar în biserica despre care istoria documentează, că are un caracter curat românesc. Cum sunt persecutați preoții români pe motivul ridicol că i-ar romaniza pe Ruteni. Tot astfel li se fac Românilor nedreptăți față cu Rutenii chiar și în școli.

Declară în sfârșit că sprijinește guvernul, atrage însă atenția factorilor competenți că numai salvarea pentru existența monarhiei e: **Drepturi egale pentru toate naționalitățile atât în Austria cât și în Ungaria!** (Aprobări.)

INFORMAȚIUNI

Arad, 30 Mai n. 1913.

Ce se va alege din chestiunea croată? Iată întrebarea care neliniștește de atâta vreme cercurile politice croate, cari au agitat cu atâta energie rezolvirea mai rapidă a chestiunii lor de viață. Ziarul budapestan „Budapester Tagblatt” care a făcut propagandă vie pentru menținerea neconținut la suprafață a chestiunii, cu amărăciune își pune acum din nou această întrebare. Robiți de neastâmpăr bărbații politici croați au căutat să aibă întrevederi cu d. Lukács în mai multe rânduri; ceea ce a mărturisit d. Lukács nu i-a mângăiat cât de puțin, pentru că mărturisirea dsale — că anume pe toamnă se va interesa de deslegarea chestiunii croate — s'a făcut după vechiul și totuși veșnic noul tipic al guvernatorilor țării noastre:

Amânare, din toamnă 'n toamnă!

Și nu se mai umple odată carul cu promisiuni!

Primirea de elevi în școala c. și r. de cadeți.

Pe cursul prim în școala c. și r. de cadeți (infanterie) din Sibiu, se primesc cu începerea anului școlar 1913/1914 (mijlocul lui Septembrie) aproximativ 50 de tineri fizicește apti, cari cu 1 Septembrie, anul curent, au implinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simțesc în dânsii aplicare pentru chemarea militară, și au terminat cu succes cel puțin suficient patru clase civile sau patru clase dela o școală medie. Condițiile de primire cari totodată cuprind și formular pentru petiție, se pot căpăta în schimbul trimerii anticipative a 60 fil. la școala de cadeți.

Petițiile de primire pentru locuri de plătit sunt a se înainta la **comanda școlii**, imediat după primirea testimonului dela finea anului școlar curent, dar cel mult până în 8 Iulie st. n. Dacă petentul are să mai facă vre-un examen de amendare, atunci trebuie să trimită un atestat interinal. Cererile necomplete, care se înaintează tocmai la termenul ultim, adică 10 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în considerațiune.

E de observat, că cereri care intenționează obținerea **unui loc de tot gratuit, fondat din partea statului**, sunt a se înainta necondiționat la **ministerul r. unguresc de honvezi**, pentru apărarea țării, până la termenul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny.”

Evitarea unui accident al prințului Carol al României. O fericită întâmplare a făcut ca principele Carol să scape ca prin minune de un accident care a fost evitat, grație prezentei de spirit a unui ofițer.

La orele 10 dimineața principele Carol însoțit de generalul Perticari, plecau într-o gabrioleță dela palatul Cotroceni înspre pirotehnie. Ajungând în dreptul liniei ferate București-Giurgiu, și văzând bariera deschisă, conducătorul gabrioleței în care se afla principele, voi să treacă înainte. Prin partea aceea linia ferată este mascată de un șir de pomi, astfel că cei din gabrioleță nu observară că trenul de Giurgiu se apropia de barieră. De partea opusă a barierei însă, d. căpitan Ionescu dela pirotehnia armatei observă trenul care sosea și văzu în același timp și gabrioleța princiară care era la câțiva pași de barieră.

Pentru ofițer era un moment de groază supremă. Nepierzându-și însă sângele rece, căpitanul Ionescu scoase sabia pe care o agită în aer făcând semne disperate celor cari se aflau în gabrioleță de partea cealaltă a barierei. Principele Carol și generalul Perticari înțelesesă semnalele și opriră gabrioleța.

Un moment după aceea, trenul de Giurgiu trecu prin barieră.

Principele Carol văzând pericolul prin care trecuse și care fusese evitat, grație dlui căpitan Ionescu, se dădu jos din gabrioleță și mulțami cu efuziune salvatorului său.

Din darurile dlui Vasile Stroescu. Ni se scrie: Subscrisul în numele parohiei române greco-ortodoxe din B.-Sănmărtin, vin și pe aceasta cale a aduce cea mai sinceră mulțămă ilustrului și marelui mecenate Vasile de Stroescu, pentru princiarul dar de 1000, una miie cor. dat în favorul școlii de aici. Dumnezeu să-i răsplătească cu sănătate, lungime de zile și deplină fericire. — B. Sănmărtin, 28 Mai 1913. Gavril Cristea paroh.

Remiterea ordului „Carol I” kedicului din Egipt. D. Alexandru Pisoski, agentul diplomatic și consulul general al României în Egipt a fost primit dăunăzi în audiență specială de către kedicul, căruia a avut onoarea a-i remite insigniile ordului „Carol I.”

Ceremonialul remiterii a decurs în chipul următor: La 9 oare a. m. marele maestru de ceremonii al kedicului l'a cercetat pe d. Pisoski și însoții de o suită de onoare au mers la palatul Ras-El-Tiu, unde petrece kedicul.

Consulul României a fost introdus în sala tronului și în prezența ministrului președinte Mohamed Said pașa, i-a remis kedicului o scrisoare autografă a M. S. regelui Carol și insigniile ordului „Carol I.” D. Pisoski a pronunțat un discurs, la care i-a răspuns kedicul; după discursul agentului diplomatic român muzica a întonat imnul regal român, iar după discursul kedicului imnul egiptean.

În timp ce ordul a fost remis, s'au dat din fortul Saleh 21 lovituri de tun. Apoi d. Pisoski a fost condus la consulat cu același ceremonial. După amiază kedicul a remis dlui Pisoski marelui cordon al ordului „Osmanie”, iar dlui C. de Loptew, secretarul Agenției române din Cairo insigniile de comandor al ordului „Medjidie.”

Cununii. Dr. Candin David avocat în A-brud și dsoara Augusta Moldovan își vor serba cununia în 3 Iunie a. c. n. la orele 5 d. a. în Alba-Iulia.

— D. Vasile Maniu și dsoara Elena Scortariu își vor serba cununia Duminecă, 1 Iunie n., în catedrala gr. or. română din Arad.

Felicitările noastre.

Nr. avocat. D. Dr. Alexandru Dragomir anunță că și-a deschis cancelaria advocațială în Ili.

Regele Angliei călătorește la Petersburg. Se susținea că regele Angliei nu va mai întreprinde călătoria proiectată la Petersburg, fiind țareviul Alexis bolnav și din cauza asta familia țarului necesitată să petreacă multă vreme în Crim, unde e țareviul. Ziarului „Times” din Londra i se anunță din Petersburg că în urma îndelungatelor stăruințe ale țarului Nicolae cu ocazia întâlnirii la Berlin — la căsătoria fiicei împăratului Wilhelm — s'a înduplecat să facă această călătorie.

Caracterul vizitei regelui Gheorghe al Angliei se zice că ar fi mai mult intim, familiar și n'ar sta în legătură în situații politice. Se pare însă că cei doi mari capi de țară au de gând să aile o soluție în deslegarea chestiunii golfului persan și să lămurească ținuta triplei antante față de Turcia.

Recordul mondial de aviațiune în depărtare în decurs de o zi. Aviatorul Perreyon cu un pasager pe aparatul său tip-Bleriot a bătut alaltăeri recordul în depărtare la zi. În decursul zilei a parcurs 1440 chilom. pe drumul Roma—Turin și înapoi, cu frumos succes. S'a urcat cu aparatul în Turin, la orele 4 și 56 min., și a ajuns la Roma la ora 11 și 26 min., poposind puțin timp la Pisa. Din Roma și-a luat sborul la orele 12 și 55 min. și a ajuns la orele 9 seara la Turin, poposind iarăși puțin timp la Pisa.

Anexă la „Cei cinci Frankfurtani”. Implimindu-se acum câteva luni o sută de ani dela apariția dinastiei Rotschilzilor în Frankfurt, un dramaturg german, Carl Rösler, a scris cu prilejul acesta o admirabilă satiră istorico-socială intitulată „Cei cinci Frankfurtani” în care a adus în scenă acele istorice figuri din ghetto-ul orașului de pe Main, cari mai târziu aveau să întemeieze această mare dinastie a Rotschilzilor.

Dramaturgul a isbutit să schițeze toată poezia și înțelepciunea primei generațiuni rotschilziane, satirizând, într'un ton lipsit de răutate, lupta ce a purtat-o neamul acesta care a făcut epocă, care a jucat un rol istoric pe vremea lui Napoleon, și care a triumfat, gra-

ție... napoleonilor pe care le-au pus la dispoziția acelor cari aveau nevoie — și de cari aveau nevoie...

„Această satiră a „celor cinci frankfurtani” este considerată în teatrul german ca o operă clasică și ea ține și acum recordul teatral, căci piesa se joacă pe toate scenele europene.

Ca o anexă la „Cei cinci frankfurtani” în care, acum am spus, se descrie viața Rotschilzilor, putem pune cazul baronesei Johan Rotschild-Moser, care debutează acum ca dansatoare în varietelul „Trianon Palace” din Madrid și care într'un interview acordat ziarului spaniol „Heralde de Madrid” arată împrejurările ce au silit-o să treacă dela grandoare la decadentă.

Baroneasa dansatoare care n'a atins vârsta periculoasă a femeiei lui Balzac, este soția legitimă a baronului Josef Rotschild cu care s'a căsătorit la Barcelona în anul 1905. Soțul ei născut la Berlin, este fiul baronului Emil Rotschild și al soției sale Ludovica Rotschild. Căsătoria ei civilă s'a făcut înaintea autorităților din Madrid și de dragul ei, baronul Josef Rotschild a părăsit casa părintească și a trecut la catolicism.

Sacrificiile făcute însă de soțul ei, care a întâlnit-o pentru prima oară la un bal al coloniei germane din Madrid, n'au fost de lungă durată. Baronul catolicizat trăia într'un lux extraordinar când la Berlin, când la Muncheu și ducea o viață de aventurier excentric. După cinci ani de căsnicie, baronul Josef Rotschild începu să-și risipească milioanele, așa că pentru a-și satisface toate capriciile, lua trenuri speciale cu cari pleca să captive pe cutare sau cutare femeie într'o aventură mai mult decât galantă. Aceasta a determinat pe soția sa să ceară divorțul, după care a obținut un apañaj atât de mic încât n'avea posibilitatea să îngrijească de cei doi copii rezultați din această căsătorie.

Baronul risipitor a fost pus sub curatelă familiară, iar baroneasa, pentru a-și asigura existența, fiind o celebră dansatoare cunoscută de pe vremea seratelor de elită, a urcat scândurile teatrului devenind o dansoasă. Hotărându-se la aceasta baroneasa știa că noua-i carieră nu corespunde demnității dinastiei Rotschild, dar a fost nevoită să-și jertfească demnitatea, pentru a-și păstra cinstea și a putea îngriji de copii ei.

Interviewul baronesei-dansatoare a avut darul de a-i ridica prestigiul în fața publicului din Madrid, și salariul din partea direcțiunii varietelului. Cazul în sine este senzational pentru dinastia Rotschild, și dintr'insul un autor dramatic iscusit ar putea face cu succes o anexă teatrală la „cei cinci frankfurtani.”

Colonelul austriac Redl prins cu tradare de planuri de război s'a sinucis. Colonelul austriac Redl, care de mulți ani tradează planurile militare ale Austriei spionilor ruși, a fost descoperit. Patru ofițeri din armata austriacă pândindu-i toate mișcările a găsit pe marele inovat, din cauza căruia transpirau în strălăutate atâtea acte secrete de ale conducerii armatei austriece. Mai acum doi ani căzura bănuielei asupra capului lui Redl că ar fi implicat în neconținutele tradări, dar neavându-se îndestulitoare dovezi n'a putut fi prins.

Redl surprins, s'a împușcat. Se zice că trista stare materială l'ar fi silit să comită tradările. Ancheta ce s'a pornit în urma lui a scos la iveală senzaționale lucruri: bani, corespondențe, tot felul de acte de tradare. Mai mult: în afacerea asta sunt implicate foarte multe persoane. Au fost definiți mai mulți spioni ruși.

— Sinucisul spera să urce trepte militare, chiar să ajungă rangul de general. Surprinzătoare veste a spinagiului lui Redl a cauzat multă îngrijorare mostenitorului de tron Francisc Ferdinand, care cu rară nervozitate cere informațiuni asupra tuturor fazelor acestui spionaj.

S'a putut constata că în garnizoana din Galizia lucrează statornic un oficiu de spionaj rusesc.

Corul vocal bisericesc gr. or. rom. din Bovicu aranjează în 5 Iunie (Înălțarea Domnului) concert teatru și joc, în sala otelului „Almajaanului”. Inceputul la orele 8 seara.

Bibliografie.

Primim la redacție:

P. Ghiăcioiu: Nomenclatura județelor din România, o broșură de 104 pag. București, tipografia George E-nescu, strada Academiei 30.

„Cultura Creștină”, anul III Nr. 10 1913, revista profesorilor de teologie din Blaj, cu următorul cuprins: Dr. Alexandru Rusu: In jurul unificării planului de învățământ pentru instrucția noastră religioasă dela scoalele medii. (Proiect pentru noul plan de studii). Zenovie Păclisanu: Din istoria bisericească a Maramurășului (III, Episcopul Ștefan Petrovan Șerafin). Dr. Alexandru Nicolescu: Conflictul greco-bulgar. Senior: Tipicul serviciului liturgic arhieresc (Sfânta liturghie) D. Insemnări: Pentru pace (Senior). Cronică: Proscrierea limbii române (sr.); Sinoadele bisericii gr. orientale române (Gr.). Cărți și reviste: „Românul” (ar.). Telefon.

POȘTA REDACȚIEI.

Manuscrisele nu se înapoiază.
T. P. Beiuș. Facți socoteală și fără publicitate...

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

Victor Trailovici, Costei, Aurel Popovici, Wien, XIX., Hochschulstrasse 27.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„SCULPTOR ROMÂN”.

x In atelierul Ioan și Aurel Cotărlă sculptori tâmplari și auritori etc. in Oravița-română (Oraviczafalu, Krassószörény megye) premiați cu medalii și diplome dela expozițiile din București, Sibiu, Panciova și Lugoj, se lucrează: Iconostase (temple), ronturi, jeturi, cripte, chivote etc. adecă întreg aranjamentul bisericesc, in ori ce stil și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la ata locului, pe spesele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea. La cerere servesc un atestat dela lucrările de până acum. Se capătă chivote și ripide cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desemauri. Rog binevoitorul sprijin românesc. (Co. 486—26)

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod

CLUJ—KOLOZSVÁR

(La capătul străzii Jókai, in casa proprie.)

Pune dinți și cu plătri in rate favorabile,

Ordinează ziua întregă.

(97—)

Ochiri de găină, bătători, întărituri, nișeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești „CANNABIN”.

1 sticlă 140 cor.
3 sticle, porto plătit 3—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE, Győr, XIII.

la 997

1 CUTIE

(PI 301—100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, plața Szabadság 1.

ANUNȚ.

Se vinde din mână liberă

O PRAVĂLIE

bine asortată cu măriuri de ferărie și vâpseli situată in Săliște. Detalii mai de aproape dă

ILIE ȘTEFLEA

Piața mare Nr. 18.

(Se 1141—4)

SIBIU.

Beutură excelentă și cu gust bun, care produce sânge. — Recomandată de medici contra boalei de anemie, lipsă de sânge, nervositate, reconvalescență.

Influențează producerea sângelui, întărind muschii și navil, dă apetit fără a avea ceva urmări neplăcute asupra stomacului sau la dinți. Prețul unei sticle mari . . . Cor. 350
” ” ” mici . . . ” 2—

Se capătă in toate apotecale. — Depozitul principal la:

GUIDO FABRITIUS,
Fa 1047 apotecar in Sibiu.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are nisip mult să ceară in interesul propriu următoarele cataloage și prospecte Sa 985—30

F. 3. Forme și uelte pentru pregătirea articolelor de beton.

F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.

Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.

B. B. 1. Fabricarea blocurilor de beton.

C. S. 1. Fabricarea tablelor mozaic și ciment.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului

Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZÁNTÓ ÉS BECK

ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

Înștiințare.

Deoarece moliile de viie și-au făcut apariția într-o așa mare măsură, încât se începune deja începerea combaterii împotriva lor, — atrag atențiunea on. interesați asupra acestui fapt cu adausul, că această stropire de combatere să binevoiiți a o și termina in decurs de 5—6 zile.

Cu st'mă:

Vojtek Alajos.

100 litri de emulsii-une Tabicotia de 2%

(mijloc sigur de combatere contra moliilor de viie) costă numai vre-o 450 cor.

VOJTEK și WEISZ, ARAD,

vânzare de medicamente. Vo 1168.

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta. :-

MINISTERUL FINANTELOR

Direcțiunea Contabilității Generale a Statului și a Datoriei Publice. Datoria Publică.

Nr. 17955

4 Maiu 1913.

PUBLICAȚIUNE

A 48-a tragere la sorți a titlurilor de rentă 4% amortibilă din 1889, imprumul de Lei 50.000.000 se va efectua in ziua de 2/15 Iunie 1913, la ora 10 dimineața in sala specială a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiilor stabilite prin regulamentul publicat in „Monitorul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri pentru o valoare nominală de Lei 538.500 in proporția următoare:

54 titluri à 5000 lei	270.000 lei
215 ” ” 1000 ”	215.000 ”
107 ” ” 500 ”	53.500 ”

376 titluri p. o valoare nom. de 538.500

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Comptabilității Gen. a Statului și a Datoriei Publice.

D. Petrovici.

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VĂRȘET, strada Kudritzner n-rul 44—46.

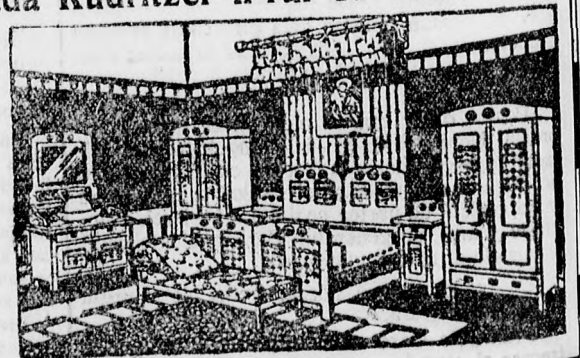
Cea mai renumită

mare fabrică de mobile dia sudul Ungariei (VERSECZ).

Sa 118—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de pianee excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Komáromy Sándorné
atelier de corsete

Murás-Dőrhely (Marosvásárhely)
str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.
(Lângă hotelul Méder).
Cel mai cunoscut atelier.
Numeroase scrisori de re-
cunoștință precum și ex-
periențele câștigate în de-
curs de 15 ani dovedesc
croiul modern al corsetelor
executate în atelierul meu.
Corsete parisiene și mare
asortiment de îndreptă-
toare. Reparaturi se pri-
mesc. Sală specială pentru
încercare. Comenzile din
provincie se exec. prompt
și conștințios.

(Ko 586-39)

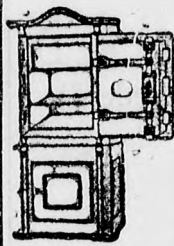
Expoziție permanentă a bazarului german
IOSEF JIKELI
SIBIIU, str. Cisnădiei (Heltauergasse) 47.-- Telefon 190.

Consemnarea mărfurilor expuse:

Sticlă, porțelan, obiecte de bucatărie. — Instalație com-
pletă de bucatărie în diferite prețuri. — Cadouri de ar-
gint, nichel și aramă. — Obiecte decorative. — Ciasor-
nice, articole de toaletă, de voiaj, pentru turiști și ma-
nevre (aluminiu). Obiecte de oțel englezesc și Solinger,
tacămuri. — Scule bisericesti catalog gratis. — Cadre
pentru tablouri și ținătoare de fotografii. — Lămpi
pentru electricitate. Garnituri de spălat, mese de
spălat, băi, carnișe, mobile de fier. — Amintiri din
Sibiiu. — Noutăți sosesc necontenit. — Prețuri ieftine.

Cassă pentru bani și documente
sigure contra focului și hoților

numai fabricate proprii de toate soiurile și în
orice mărime, gata în tot felul de executări în
depozit, netede și indoite, fără legături lungi
prin urmare nici un sprijin pentru părgălia hoților.
Casse cu casete separate contra focului
și Parquill în periferie casete pentru ma-
tricule mici și mari. Prețuri moderate.

Pentru biserică, comune și societăți etc. după învolye și în rate.
GUSTAV MOESS, SIBIIU,
Quergasse Nr. 3. Hechtgasse Nr. 4.
Casse panțerate numai la comandă.

INFORMAȚIUNEA BANI ADUCE LA CASA.

Înainte de a pleca de acasă în scopul ca să procurăți
necesariile, faceți o reprivire asupra acestor prețuri
ieftine, deoarece în felul acesta faceți economie în bani.

1 păreche ghete, jumătăți, americane din piele de box, pentru femei sau bărbați	K. 250 150	K. 10- -70
1 păreche ghete de casă p. femei sau bărbați		-70
1 buc. pălărie tare din păr de epure, foarte ușoară p. bărbați		750
1 buc. cămașă modernă albă sau colorată, pentru bărbați		3-
1 val de pânză tare de casă, 23 m. à 15- 14- 13-		1250
1 m. delin veritabil de lână, se spală, K. 180 170		120
1 p. ciorapi de bumbac p. femei 2- 120 -80 -60 -44		-32
1 p. ciorapi de bumbac p. bărbați cor. 120, 80, 70, 60, 50 și 40 fileri.		

De vânzare numai în magazinul din suburbiul orașului.

WILHELM ANDREE, DRAGONERWACHE,
Sibiiu (Nagyszeben).
A 961

Fondat în anul 1885.

Fondat în anul 1885.

„TIMIȘIANA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN TIMIȘOARA.

CENTRALA: Timișoara-centru (Belváros) Piața Balázs-tér nr. 1. (Palatul Mocsonyi).

FILIALELE: Buziaș, — Receaș, — Ciacova, — Deta, — Vinga.

Capital propriu 2,600.000 K Depuneri 5,500,000 K

TELEFON: Centrala, Direcțiunea nr. 510. — Contabilitatea nr. 1149. — Filiala Buziaș nr. 10.,
Filiala Receaș nr. 14, Filiala Ciacova nr. 16, Filiala Deta nr. 26, Filiala Vinga nr. 16.

Depuneri spre fructificare, despre cari eliberează
libel. Administrează depuneri cu casete de eco-
nomizare.

Plătește deponenților după mărimea sumei
depusă 4 și jumătate și 5 procente interese
fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de inte-
rese o plătește institutul separat.

Depuneri până la 10.000 coroane, după starea
cassei se plătesc și fără abdicere.

Escomptează cambii și acordă credite cambiale cu
acoperire ipototecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordă împrumuturi ipototecare pe case de
închiriat și pe proprietăți de pământ. —

Librăria „TRIBUNA”

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 20.

Al. Sadoveanu, Bordeenii și alte povestiri (1912)	2.-
I. Pillat, Visări păgâne (Cărțile albe)	1.75
Ion Agârbiceanu, Schițe și povestiri	2.-
L. Rebreanu, Frământări	1.50
Vasile Goldis, A nemzetiségi kérdésről	1.-
Rubin Patitia, Munții noștri, Țara Țopilor, Despre trecutul Munților Apuseni ai Transilvaniei	1.50
Gheorghe Barițiu, Studii și articole, cu o prefață de Dr. I. Lupas	1.50
N. Iorga, Generalități cu privire la studiile istorice	1.50
N. Iorga, Cugetări	2.50
S. Mehedinți, Cătră noua generație	1.50
Iules Payot, Educația Voinței	2.-
Alexandru Ciura, Foiletoane	1.60
P. Dulfu, Isprăvile lui Păcală. Carte premiata de Acad. Rom. Ed. III.	1.-
Dr. V. Bianu, medic, Doctorul de casă sau dicționarul sănătății 800 p.	14.-
Caragiale, Schițe nouă	1.25
Delavrancea, Irinel Comedie în 3 acte	2.50
Victor Eftimiu, Poemele singurătății	2.-
N. Bălcescu, Istoria Rom. sub Mihai Vodă Viteazul, 3 vol. leg.	2.80
Teodor Crivetz, Bătălia dela Racova din Ianuarie 1475. (Cu o hartă anexă)	2.50
D. C. Moruzi, Instrăinații. Roman	2.-
Radu Rosetti, Păcatele slugeriului	2.-
A. Maior, Făt-Frumos, Poem dramatic în 4 acte	2.-
M. Eminescu, Lumină de lună. Poezii	2.-
Institutul pedagogic gr.-or. rom. din Arad	3.-
N. Zaharia, Mihail Eminescu, Viața și opera sa ediție de lux	4.-
Din seriile și cuvântările lui Ion C. Brătianu 1821—1891. Partea I. 1848—1868	2.-
Ion C. Brătianu, Discursuri, serieri, acte și documente, vol. II.	2.-
Nicu Dracinschi, Poezii	80
Memoriile d-nei Steinheil	80
Napoleon în Rusia	2.-
Virgil Onițiu, Din cele trecute vremi	2.-
I. Novicow, Emanciparea femeii	1.40
I. Corbu, Nouă teorie cosmogonică	2.-
Dr. Pompil Cioban, Creditul nostru. Studiu economic financiar	1.50
Ecaterina Pitiș, Poezii	2.-
Spiridon Popescu, Contribuțiune la munea pentru ridicarea poporului. Lucrare premiata de „Academia Română”	2.-
Vioara din Bihor, Schițe și nuvele	2.-
Maupassant, Inima noastră, roman	2.50
N. Iorga, Neamul Românesc în Basarabia	2.-
I. C. Apostol, Cuza-Vodă și reforma sa în biserica română. După documente	60
T. D. Speranță, Teatru de familie	2.50
Delavrancea, Luceafărul, dramă în 5 acte	6.-
Halima sau 1000 de nopți, 4 volume un volum	1.60
D. Anghel, Fantome	2.-
I. Agârbiceanu, În întuneric, nuvele	2.50
Em. Gârleanu, Cea d'intăi durere, nuvele și schițe	2.-
Sofia Nădejde, Patimi, roman din viața românească	95
Constantin Negruzzi, Păcatele tinerețelor	3.-
Omer, Iliada, trad. de G. Murnu	1.-
Ion Gorun, Robinson în țara românească	1.-
Reproducere după tablourile lui Grigorescu, 20 de reproduceri admirabil reușite. Mărimea 38x29 cm. Prețul unui tablou	2.50
Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia. Tabloul are mărimea de 63x45 cm. Prețul	2.50
Marele album intitulat „Armata română”. Reproduceri după tablourile pictorului T. Ajdukiewicz, cu 27 tablouri în format 52x43	15.-
Lazăr Săineanu, Dicționar universal al limbei române. Ed. II-a	8.-
Dr. Dionisie Moldovan, Advocatul popular broșat 2.50 fil., legat	3.50
A. Bena, Nu m'abandona. Pentru o voce și piano	1.30
Calendarul „Lumea Ilustrată” 1.50 fil., Calendarul „Partidului Național Român” din Ungaria și Transilvania 60 fil., „Amicul Poporului” 70 fil., „Calendarul Sătanului” 30 fil., „Calendarul Național” 40 fil., „Păcălici”, Calendar glumeț 30 fil., Calendar diecezan cu șematism 50 fil. fără șematism 30 fil., Calendar de parete 20 fil.	
Album pentru ilustrate à 1.60, 2, 3, 4 și 5 cor.: Album pentru poezii dela 70 fil. în sus. — Ilustrate cu porturi naționale românești bucata 16 fil. Ilustrate cu familia regală din România bucata 20 fil. — Hârtie de scris cutia dela 80 fil. în sus.	
George Dima, Cânteece și Balade pentru o voce și pian, cu text român și german	
1. Dorința, 1.80, 2. De ce nu'mi vii? 1.80, 3. Peste varfuri 1.-, 4. Și dacă ramuri bat în geam 1.30, 5. Somnoroase păsările 1.20, 6. Știi tu măndro? 1.-, 7. Cântecul păstorului 1.80, 8. Pe când soarele de vară 1.-, 9. Biata inimă îngelată 1.30, 10. Groza, baladă 2.70, 11. Hotărâre 1.-, 12. Noi trei 1.-, 13. Ștefan Vodă și codrul, baladă 1.80	
14. Trădare 90 fil. 15. Curcile 1.30, 16. A venit un lup din crâng 1.75. — Cânteece pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruțică porole românești pentru o voce cu acompaniament de pian de G. Dima. — 1. Mândruțică de demult 1.-, 2. Jelui-m'ăș și n'am cui 1.30, 3. Vai măndruță dragi ne-avem 1.-, 4. Hei, vei, mă! 1.30, 5. De-ar fi trăznit Dumnezeu 1.80, 6. Sub fereastra măndrei 1.50, 7. O ce veste minunată 1.-, 8. Doamne, Isuse Hristoase 1.-, 9. Leagăn verde 1.-, 10. O inimă ntristată 90 fil., 11. Hop, țuca-furcă! 1.-, 12. Ciobanul 1.30	
Biblioteca „Minervei”, „Socce”, „Bibl. pentru toți”, „Lumina”, „Lumen”, „Tri bune” etc. în cataloage separate.	

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA” (purgativul de fiere) ^{de la} SÂNDOR,

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă înouierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.
O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2.50 fil., 12 sticle 5 coroane.
Efectul purgativei de fiere „LAXA” va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul” halsam de stomac ^{de la} SÂNDOR

„REGENOLUL”, această esență de stomac vindecă orice soi de morburii de stomac și intestinale precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curățată sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1.20 fileri.

Originalul „LAXA” și „REGENOLUL” se poate afla la preparatorul original:

SÂNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL” la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Agentia principală a fabricii de mașini a căilor ferate imp. și reg.

Mare depozit de mașini de îmblățit, motoare cu benzină, absolutoare de gaz, cu gaz, locomobile, mașini cu aburi, aranjamente pentru mori toffelul de mașini și revizite economice. *Noutate!* Patent Record II, mașini de semănat, excelentă: 3 mașini combinate.

Agentia fabricii de mașini Massey-Harris soc. pe acții în

TORONTO (America-nordică), pentru legarea snopurilor, mașini secerătoare, aparate pentru cositul ierbei, tăvălicuri și grăpi cu colți. *Noutate!* Mașină sistem Massey-Harris pentru grebarea brezelor combinată cu aparat pentru întorsul fânului, două mașini combinate, executate din oțel.

Agentia fabricii de mașini FEHÉR MIKLÓS soc. pe acții

BUDAPESTA, pentru locomobilele „Record” cu benzină, pluguri, îmblățitoare și vehicule, — pentru mănarea morilor, motoare cu benzină și oleii brut și achizite pentru mașini de îmblățit, preum și aparate de tăiat pentru mori și pentru despicarea lemnelor. Aranjamente complete pentru cemeră de nutrețuri.

Agentia soc. pe acții Alfa Separator pentru toffelul de mașini pentru lăptării,

aparate pentru răcirea untului, vase pentru lapte, aranjamente complete pentru lăptării; cele mai bune aburi-toare pentru nutrețuri.

Automobile, autobusuri în orice mărime cu garanță.

Mașini pentru transportări e greutate cu aburi și benzină

Ardesie-Eternit, cel mai bun material pentru acoperit.

Schimb de orice fel de mașini de îmblățit; motoare, mașini și rechizite economice excelente.

Achizite pentru orice mașini, cu prețuri ieftine.

Reparaturile mașinelor și a rechizitelor economice se execută cu specialitate și cu prețuri foarte ieftine.

Birou și deposit: **IOSIF LĂNYI** Brașov strada Lungă 201.
Telefon Interurban: 382.

(La 505)

CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA

”CONCORDIA”

TELEFON
NR. 750.

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

TELEFON
NR. 750.

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 1|a.

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișeie, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, foi, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebrele se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșe dela cele mai simple până la cele mai fine.

Executare
promptă.

Prețuri
moderate.

De aproape 50 de ani renumita firmă

Helderberg
din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul magazin de pianuri și harmoniuri al Transilvaniei, al cărei proprietari sunt specialiști în construirea pianurilor și au și diplomă de conservator. Oferă on public :

pianine, pianuri și harmoniuri,
instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.

Atelier specialist de dentistică în Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier special pentru dinți moderni:
Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.

Consultății zilnic dela 9—12 ore și 2—6 ore.
Dumineca și în sărbători dela 9—12 ore a. m.

BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.
(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Bo 585—30)

Alife „Măgnás” p. față:

singurul mijloc cosmetic nevătămător, contra sgrăbunțelor, despoierii pielii, petelor din față, crepării pielii, roșatei și contra tuturor boalelor de piele. După întrebuintarea unei singure tegle dispar sbărciturile feței. Prețul 1 tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás” (în 3 colorii) 1 cutie 1 cor. 50 fil. Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.

Cosmetic „Măgnás” pentru mâni:

foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate, aspre și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuinta glicerina și vaselin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cosmetic poate fi întrebuintat și ziua. — Prețul 90 fil.

„Anti pertussin”:

mijloc excelent contra tusei și răguseli, respirației grele, catarului, tusei măgărești la copii. — Prețul 1 cor. 80 fil.

Spirit „Prima”:

mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți. După 1—2 întrebuintări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fil.

Spirit „Cappilloform”:

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:

cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru împedecarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.

Balsam de Ardeal pentru stomac:

mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fil.

Vopsitor pentru păr:

în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.

Regenerator pentru păr:

redă părului cărunț culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciucei de porci:

precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal pentru porci. — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil. O singură întrebuintare a prafului de Ardeal pentru galițor încetează perirea galițor. — Prețul 1 cor.

Hypnonervin:

singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei. Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui

KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :-: Vă pășiți de imitații!!

Prăvălie nouă!**Szántó Mór és Tsa**

magazin de haine pentru bărbați, băieți și copii

ARAD, palatul teatrului.

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Prețuri fixe:

Mare asortiment de
Noutăți de primăvară,
Haine ocazionale,
Haine pentru turiști și pentru sport,
Pardesiuri moderne, pantaloni și
haine pentru copii,
precum și surtuțe impermeabile de gumă.

Prețuri fixe!

PRĂVĂLIE NOUĂ!

Rugăm a ne cerceta saloanele noastre, fără obligamentul de cumpărare.

Prăvălie nouă!

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.